

สภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1
SITUATIONS, PROBLEMS AND GUIDELINES FOR DEVELOPING
TEACHER ON LEARNING MANAGEMENT IN DIGITAL ERA
UNDER THE NAKHON PHANOM PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1

¹สุปรียา ไตรยะพันธ์ และ ²รชฎ สุวรรณภู

¹Supreeya Traiyakhan and ²Rachata Suvannagoot

มหาวิทยาลัยนครพนม, ประเทศไทย

Nakhon Phanom University, Thailand.

¹supreeyatrai@gmail.com

Received November 16, 2022; Revised November 29, 2022; Accepted December 30, 2022

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 จำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน และ 2) ศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 377 คน กำหนดขนาดกลุ่ม ตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .80-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .41-.67 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .92 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าที (t-test แบบ Independent Samples) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

¹ นักศึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบ จำแนกตามสถานภาพระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา และครูโดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบตามขนาด โรงเรียนระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ โดยรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน 2) ปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนมเขต 1 สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ด้านความร่วมมือ นักเรียนมีความใส่ใจในการเรียนรู้ น้อย แนวทางพัฒนา ครูควรใช้เทคนิคหรือวิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ อยากร่วมกิจกรรม (2) ด้านการเรียนรู้ร่วมกัน ครูมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ไม่เท่ากัน แนวทางพัฒนา ครูควรพัฒนาตนเองโดยการเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ (3) ด้านความเป็น ผู้นำคือภาวะความเป็นผู้นำของครู แนวทางพัฒนา สถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่นควรจัดกิจกรรม ส่งเสริมภาวะความเป็นผู้นำของครู

คำสำคัญ : สภาพ, ปัญหา, แนวทางพัฒนา, การจัดการเรียนรู้, ยุคดิจิทัล

Abstract

The purposes of this study were : 1) to examine and compare teacher on learning management in digital era under the Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 1; and 2) to examine problems and guidelines for developing teacher on learning management in digital era under the Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 1. The 377 samples consisted of 111 school administrators and 266 teachers followed percent criterion in the sample-sized specification and they were selected by Stratified Random Sampling. The instrument used was a five-rating scale questionnaire with the index item congruence (IC) between .80-1.00, the discrimination between .41-.67 and the whole questionnaire reliability of .92. The statistics employed in data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test (Independent Samples), and F-test (One-way ANOVA). The results revealed that the (1) situations for teacher on learning management in digital era under the Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office1 were at the high level in overall aspects. The comparison of desirable characteristics of teacher in digital era classified by status both school administrators and teachers were statistically significant different at .05 level in overall aspect. Considering by the school-size : small, medium, and large-sized schools, there were not different (2) Problems and guidelines for developing teacher on learning management in digital era under Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 1 involved the most top-three aspects: Firstly, cooperation, student have little interest in learning. The development guidelines, teachers should have techniques or methods to stimulate students' interest in participating in activities. Secondly, collaborative learning, teachers have different experiences in learning management. The development

guidelines, teachers should develop themselves by attending training to increase their knowledge. Thirdly, leadership, teachers leadership. The development guidelines, schools or other agencies should organize activities to promote teacher leadership.

Keywords :Situations, Problems, Developmental Guidelines, Learning management, Digital Era

บทนำ

รัฐบาลมีนโยบายปฏิรูปประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ให้ประเทศก้าวสู่ยุคขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม โดยกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พุทธศักราช 2560 - 2579) การพัฒนาประเทศตามนโยบายรัฐบาลจึงเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาการศึกษาซึ่งต้องนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจ และเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัดของแต่ละบุคคล สำหรับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา มุ่งเน้นให้ครูมีทักษะ ความรู้ ความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ตั้งเป้าหมายพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะ และทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) โดยมีครูเป็นกลไกสำคัญในการทำหน้าที่ส่งเสริม การศึกษา จัดกระบวนการเรียนรู้ ทั้งความรู้วิชาการ ศาสตร์วิทยาการต่างๆ ตลอดจนอบรมบ่มสอน คุณธรรมจริยธรรม ความดีงามตามบริบทสังคมไทย และเครื่องมือของครูในยุคดิจิทัลจะต้องมีการ ปรับให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนยุคใหม่เช่นกัน ทั้งกลุ่มประชากร (Generation) Gen - Z ที่เน้น สื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตและใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่บนเว็บไซต์ และ Gen - Alpha (เกิดปี 2553-2568) ที่เกิดและเติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยียุคใหม่ที่พัฒนาเต็มที่ โดยเริ่มจากการออกแบบการเรียนรู้พร้อมๆ กับการปรับตัวจากครูผู้สอน (Teacher) เป็น “ผู้อำนวยความสะดวก” (Facilitator) ทำให้ผู้เรียนเข้าถึงเนื้อหาสาระ โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาผสานกับความรู้ และทักษะ เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน และเกิดประสิทธิภาพในการทำงานของครูเอง (นวรรัตน์ รามสูตร. 2564 : 80-81)

ความท้าทายของครู คือ การค้นพบแนวทางและออกแบบการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ให้ผู้เรียนได้ค้นพบและเรียนตามความถนัดอย่างเต็มตาม ศักยภาพและมีการสอนที่สนับสนุนการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น เช่น การเรียนรู้ที่เสริมสร้าง ศักยภาพส่วนบุคคล (Personalized Learning) การเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่า (Purposeful and Valuable Learning) การเรียนรู้สร้างสรรค์นวัตกรรม การเรียนรู้ที่นำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง เป็นต้น โดยมีการผสมผสานการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลต่างๆ ในรูปแบบ และวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการพัฒนาผู้เรียนในแต่ละช่วงวัยและระดับการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียน

ได้รับการพัฒนาทักษะ สมรรถนะ และทัศนคติที่พึงประสงค์ต่อความเปลี่ยนแปลง เกิดคุณค่าแห่งการเรียนรู้ที่พึงมาเพื่อการพัฒนาตนเอง อาชีพ และสังคมในอนาคตต่อไป (สำนักงานมาตรฐานและพัฒนาระบบการเรียนรู้. 2564 : 34)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 เพื่อเป็นการเติมเต็มศักยภาพของครูและนักเรียน เพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบันและอนาคต รวมถึงการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศไทยที่ได้มีแผนพัฒนาประเทศและทิศทางการศึกษาในยุคปัจจุบัน ให้เกิดความสมบูรณ์เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้ของครูมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 จำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษา สภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,959 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 267 คน และครู จำนวน 1,692 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 377 คน ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ (บุญชม ศรีสะอาด. 2560:40) และการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 111 คน และครู จำนวน 266 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำแนกตามสถานภาพ และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

จากการศึกษา สภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 1 ผู้ศึกษาสรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ใน ระดับมากที่สุด 1 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 7 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความร่วมมือ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านการออกแบบการเรียนรู้

เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความร่วมมือ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการใช้เทคโนโลยี ส่วนครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 7 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความร่วมมือ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้าน การออกแบบการเรียนรู้

เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 7 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความร่วมมือ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนขนาดกลาง มี ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 7 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความร่วมมือ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคิดวิเคราะห์ และผู้บริหาร

สถานศึกษาและครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็น เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการออกแบบการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนมเขต 1 จำแนกตามสถานภาพความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูโดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีความคิดเห็นสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านความเป็นผู้นำและด้านความร่วมมือ และครูมีความคิดเห็นสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านความเป็นพลเมืองและด้านการใช้เทคโนโลยี ส่วนด้านการเรียนรู้ร่วมกัน ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ด้านผู้อำนวยความสะดวก และด้านการคิดวิเคราะห์ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนมเขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียนระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกัน ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความร่วมมือ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ด้านผู้อำนวยความสะดวก และด้านการคิดวิเคราะห์ ส่วนด้านความเป็นพลเมืองและด้านการใช้เทคโนโลยีโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนมเขต 1 ทั้ง 8 ด้าน สรุปผลได้ดังนี้

2.1 ปัญหาการเรียนรู้ร่วมกัน (1) ครูมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ไม่เท่ากัน แนวทางพัฒนา ครูควรพัฒนาตนเองโดยการเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ (2) นักเรียนมีพื้นฐานความรู้ที่ต่างกัน แนวทางพัฒนา ครูควรวิเคราะห์ความแตกต่างของนักเรียนเป็นรายบุคคล (3) ครูเข้าถึงเครือข่ายในการเรียนรู้ร่วมกันได้น้อย แนวทางพัฒนา ครูควรใช้กระบวนการ PLC ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสะท้อนผลร่วมกันอย่างเป็นระบบ (4) ครูมีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมน้อย แนวทางพัฒนา ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม (5) ครูมีการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่เป็นระบบ แนวทางพัฒนา ครูควรแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายร่วมกับผู้อื่น

2.2 ปัญหาด้านความเป็นผู้นำ (1) ภาวะความเป็นผู้นำของครู แนวทางพัฒนา สถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่นควรจัดกิจกรรมส่งเสริมภาวะความเป็นผู้นำของครู (2) นักเรียนไม่กล้าแสดงออก แนวทางพัฒนา ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก (3) การกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ไม่ชัดเจน แนวทางพัฒนา ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี (4) ครูยังยึดติดกับรูปแบบ วิธีการสอนแบบเดิม แนวทางพัฒนา พัฒนาตนเอง ครูควรพัฒนางานและคอยกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง (5) กระบวนการนิเทศ ติดตามผลการจัดการ

เรียนรู้ไม่เป็นระบบ แนวทางพัฒนา สถานศึกษาควรจัดทำแผนการดำเนินงานการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลอย่างเป็นระบบและมีส่วนร่วม

2.3 ปัญหาด้านความเป็นพลเมือง (1) นักเรียนบริหารจัดการเวลาได้ไม่เหมาะสม แนวทางพัฒนา ครูควรให้คำแนะนำ ช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด (2) นักเรียนใช้สื่อออนไลน์ไม่ระมัดระวังถึงผลกระทบที่จะตามมา แนวทางพัฒนา ครูควรให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่ออย่างปลอดภัยและมีความรับผิดชอบ (3) นักเรียนขาดวิจารณญาณในการใช้สื่อออนไลน์ แนวทางพัฒนา ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนใช้สื่อออนไลน์อย่างระมัดระวัง (4) นักเรียนให้ความสนใจสื่อการสอนได้ไม่นาน แนวทางพัฒนา ครูควรพัฒนาตนเองให้สามารถก้าวทันเทคโนโลยี (5) อุปกรณ์ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารไม่มีความพร้อม แนวทางพัฒนา ครูควรวางแผนในการเลือกใช้ช่องทางการติดต่อสื่อสารอย่างเหมาะสมเข้ากับบริบท

2.4 ปัญหาด้านความร่วมมือ (1) นักเรียนมีความสนใจในการเรียนรู้น้อย แนวทางพัฒนา ครูควรใช้เทคนิคหรือวิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจอยากร่วมกิจกรรม (2) ครูมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน แนวทางพัฒนา ครูควรสร้างความเข้าใจที่ดีให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (3) ครูขาดความกระตือรือร้นในการทำงานร่วมกัน แนวทางพัฒนา ครูควรสร้างระบบ วิธีการทำงานให้เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน (4) ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น แนวทางพัฒนา ครูควรส่งเสริมการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการทำงาน (5) กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูไม่ตรงกับความต้องการของนักเรียน แนวทางพัฒนา ครูควรจัดทำสารสนเทศในชั้นเรียนเพื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนตามความถนัดและความสนใจ

2.5 ปัญหาด้านการออกแบบการเรียนรู้ (1) สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ไม่เพียงพอ แนวทางสถานพัฒนา สถานศึกษาหรือหน่วยงานควรจัดหางบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อนักเรียน (2) การออกแบบการเรียนรู้ไม่มีความหลากหลาย แนวทางพัฒนา ครูควรออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียนทุกกลุ่ม (3) ครูไม่สามารถออกแบบสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย แนวทางพัฒนา ครูควรเข้ารับการอบรม พัฒนาการออกแบบหรือการสร้างสื่อการสอนสำหรับครู (4) การจัดการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามกระบวนการที่ครูออกแบบ แนวทางพัฒนา ครูควรพัฒนาตนเองให้ทันกับเหตุการณ์ปัจจุบัน และกำกับติดตามนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ (5) ครูขาดการวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา แนวทางพัฒนา วิเคราะห์ ครูควรปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้เป็นไปตามบริบทของสถานศึกษา

2.6 ปัญหาด้านผู้อำนวยการความสะดวก (1) ครูไม่พร้อมที่จะเรียนรู้ไปกับนักเรียน แนวทางพัฒนา ครูควรเปิดใจรับการเปลี่ยนแปลงในการศึกษาความรู้เรื่องใหม่ ๆ (2) ครูจัดการเรียนรู้ที่ไม่ได้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวทางพัฒนา ครูควรเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม (3) ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นน้อย แนวทางพัฒนา ครูควรรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนอย่างตั้งใจ (4) นักเรียนขาดความคิดและการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ แนวทางพัฒนา ครูควรจัดการเรียนรู้โดยปลูกฝังความคิดสร้างสรรค์ (5) ครูไม่สามารถปรับเปลี่ยนบทบาทจากการสอนแบบท่องจำในตำราได้ แนวทางพัฒนา ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนค้นหาความรู้จากแหล่งที่ตนเองสนใจและคอยให้คำแนะนำ

2.7 ปัญหาด้านการคิดวิเคราะห์ (1) นักเรียนขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ แนวทางพัฒนา ครูควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ แยกแยะ (2) ครูไม่ประยุกต์ใช้ข้อมูลสารสนเทศในการแก้ปัญหาของนักเรียน แนวทางพัฒนาครู ครูควรใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนานักเรียน (3) ครูมีการวัดและประเมินผลที่ไม่หลากหลาย ไม่ตอบสนองต่อความแตกต่างของนักเรียน แนวทางพัฒนา ครูควรศึกษา พัฒนารูปแบบการวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับนักเรียน (4) การจัดการเรียนรู้ของครูไม่ปลูกฝังกระบวนการคิดวิเคราะห์ แนวทางพัฒนา ครูควรให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามและหาคำตอบด้วยตนเอง (5) ครูวิเคราะห์ปัญหาไม่ตรงประเด็น แนวทางพัฒนา ครูควรศึกษาปัญหาในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง

2.8 ปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยี (1) อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ไม่เพียงพอ แนวทางพัฒนา สถานศึกษาควรจัดหาอุปกรณ์ให้มีความพร้อมสำหรับการใช้งาน (2) ครูมีพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยีแตกต่างกัน แนวทางพัฒนา ครูควรศึกษา เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน (3) ครูมีความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการวัดและประเมินผลน้อย แนวทางพัฒนา สถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยีทุกครั้งเมื่อมีการจัดอบรม (4) ครูไม่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกระทำข้อมูล แนวทางพัฒนา ครูควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดทำข้อมูลเพื่อให้ข้อมูลเป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (5) ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัย แนวทางพัฒนา สถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูนำกระบวนการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

อภิปรายผล

จากการศึกษา สภาพ ปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 1 มีประเด็นที่อภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 7 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความร่วมมือ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การปฏิรูปการศึกษายุคใหม่ เตรียมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ให้มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ ครูต้องปรับตัวให้มีความฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล ครูต้องเป็นผู้สร้างสรรค์ เป็นที่ปรึกษา เป็นโค้ช รวมทั้งปรับเปลี่ยนข้อจำกัด คือ (1) การเรียนรู้ที่ครูผู้สอนยึดตัวครูผู้สอนเป็นศูนย์กลาง ต้องปรับมาเป็นยึดตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง (2) การเรียนรู้ที่เน้นการสอนต้องปรับเป็นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้ามากขึ้น (3) การให้ความรู้แก่ผู้เรียนแบบปรงสำเร็จ ครูต้องปรับโดยการมอบหมายให้ผู้เรียนได้ไปศึกษาค้นคว้าต่อยอดองค์ความรู้ด้วยตนเอง (4) การเรียนรู้ซึ่งบางโอกาสเป็นการลอกเลียนแบบครู ต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ (5) การเรียนรู้ที่เน้นการท่องจำทฤษฎี ครูต้องปรับกิจกรรมเป็นการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบที่ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง (Active

Learning) (6) การเรียนรู้ที่เน้นการพึ่งพาผู้อื่น ครูต้องปรับให้ผู้เรียนได้พึ่งพาตนเอง และ (7) การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการสร้างความเป็นตัวตน ครูต้องปรับโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเพื่อสร้างความเป็นคนที่สมบูรณ์ (อรอร ฤทธิ์กลาง 2564 : 39-40) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทนัช สุขแก้ว, พร้อมพิไล บัวสุวรรณ และวรรณวิศา สืบนุสรณ์ คล้ายจำแลง (2562 : 70-78) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะครูในยุคดิจิทัล ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะของครูในยุคดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรลักษณ์ คำหวาง (2559 : 75-76) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพทักษะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า สภาพทักษะครูในศตวรรษที่ 21 โดยรวมและรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ระดับมากที่สุด 1 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 7 ด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การตระหนักถึงความสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงชีวิต การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ นำไปสู่นโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ.2564-2565 ที่ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยดิจิทัล และการส่งเสริมการฝึกทักษะดิจิทัลที่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้วยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการศึกษา (คำแถลงนโยบายการจัดการศึกษา 2564 : 3-4) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรียงตะวัน สิทธิเชนทร์ และคณะ (2563 : 1) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลตามแนวทางวิถีชีวิตใหม่ของครู กศน. สังกัดสำนักงาน กศน. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลตามแนวทางวิถีชีวิตใหม่ของครู กศน. ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ สะอึ้งทอง (2563 : 1) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 7 ด้าน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 7 ด้าน และผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษามีภารกิจสำคัญในการบริหารงานทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาในเรื่องดังกล่าว ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและ สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง สถานศึกษาจึงมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบการบริหารงานเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ด้านการศึกษามาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ในขณะเดียวกัน ต้องให้เกิดผลสัมฤทธิ์สอดคล้องกับบริบทของชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ โดยสถานศึกษาแต่ละแห่ง ต้องกำหนดเป้าหมายของตนเองในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทั้งคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข ณ ระดับใด ระดับหนึ่ง อาจแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ 2557 : 29) ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศกัญญา กตแก้ว (2558 : 84-86) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สมรรถนะ ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน ผลการศึกษา พบว่า สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 1 จำแนกตามสถานภาพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูในยุคการศึกษาไทย 4.0 ต้องเป็นครูมืออาชีพ โดยมีความรู้ในศาสตร์ด้านเนื้อหา ความรู้ในวิชาที่สอน และศาสตร์ด้านการสอน มีความสามารถในการปฏิบัติการสอน ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนได้ดี มีความสามารถในด้าน ICT เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมความเป็นครูสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และเป็นผู้ที่พัฒนาความรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอจึงจะสามารถพัฒนาผู้เรียนในยุคการศึกษา 4.0 ให้เป็นบุคลากรของประเทศที่มีศักยภาพเพียงพอ (ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ 2560 : 14) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษฎา บัวดก (2564 : 234) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ยุคดิจิทัล ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีระดับความคิดเห็นต่อสภาพการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษายุคดิจิทัลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การบริหารจัดการศึกษารูปแบบใหม่ เป็นการจัดการให้การเรียนและการสอนมีคุณภาพและบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการจัดการที่ ทันสมัย นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ทั้งด้านการเรียน (Learning Management System) และด้านการสอน โดยการนำระบบการบริหารที่ทันสมัย (E-

Administration) มาประยุกต์ใช้ ให้เหมาะสม ทั้งนี้ต้องมุ่งพัฒนาผู้บริหารให้มีสมรรถนะและมาตรฐานวิชาชีพที่เป็นผู้บริหารมืออาชีพ รวมทั้งการสร้างผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ให้เกิดขึ้นกับผู้บริหารการศึกษาทุกคน ทุกระดับ เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความต่อเนื่อง ผู้บริหารมีหน้าที่ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนา และจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยี มีระบบบริหารจัดการด้านบุคคลที่ทันสมัย และใช้หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เพื่อสร้างแรงจูงใจขวัญกำลังใจ และสนับสนุน การจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบที่หลากหลายและทันสมัย บริการจัดการให้สถานศึกษามีการพัฒนาที่เน้นโรงเรียนเป็นฐาน (Whole School Approach: WSA) สามารถสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งด้านภูมิทัศน์และจิตทัศน์ เน้นการพัฒนาด้านวิชาการ (Academic Focus) และจัดระบบการบริหารจัดการเรียนรู้ (Learning Management System: LMS) ให้มีประสิทธิภาพเสริมสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกทางคุณธรรมจริยธรรมให้ผู้เรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชน (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ 2564 : 12) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วศิน ชูชาติ (2559 : 149-150) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่สอนของครูผู้สอนที่แตกต่างกัน มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูไม่แตกต่างกัน

2. ปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนมเขต 1 ทั้ง 8 ด้าน (1) ด้านการเรียนรู้ร่วมกัน ครูมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ไม่เท่ากัน นักเรียนมีพื้นฐานความรู้ที่แตกต่างกัน (2) ด้านความเป็นผู้นำ ภาวะความเป็นผู้นำของครู นักเรียนไม่กล้าแสดงออก (3) ด้านความเป็นพลเมือง นักเรียนบริหารจัดการเวลาได้ไม่เหมาะสม นักเรียนใช้สื่อออนไลน์ไม่ระมัดระวังถึงผลกระทบที่ตามมา (4) ด้านความร่วมมือ นักเรียนมีความใส่ใจในการเรียนรู้น้อย ครูมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน (5) ด้านการออกแบบการเรียนรู้ สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ไม่เพียงพอ การออกแบบการเรียนรู้ไม่มีความหลากหลาย (6) ด้านผู้อำนวยความสะดวก ครูไม่พร้อมที่จะเรียนรู้ไปกับนักเรียน ครูจัดการเรียนรู้ไม่ได้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (7) ด้านการคิดวิเคราะห์ นักเรียนขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ ครูไม่ประยุกต์ใช้ข้อมูลสารสนเทศในการแก้ปัญหาของนักเรียน (8) ด้านการใช้เทคโนโลยี อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ไม่เพียงพอ ครูมีพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยีแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมในยุคปัจจุบันทำให้การจัดการเรียนการสอนต้องมีการเปลี่ยนแปลง คือ (1) มนุษย์มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ผู้สอนจึงต้องใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย หากผู้สอนนำรูปแบบการเรียนรู้แบบใดแบบหนึ่งไปใช้กับนักเรียนทุกคนตลอดเวลา อาจทำให้ผู้เรียนบางคนเกิดอาการตายด้านทางสติปัญญา (2) ผู้เรียนควรเป็นผู้กำหนดองค์ความรู้ของตนเอง ไม่ใช่ นำความรู้ไปใส่และให้ผู้เรียนดำเนินรอยตามผู้สอน (3) โลกยุคใหม่ต้องการผู้เรียนซึ่งมีวินัย มีพฤติกรรมที่รู้จักยืดหยุ่นหรือปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นแบบเผด็จการ แบบให้อิสระ หรือแบบประชาธิปไตย (4) เนื่องจากข้อมูลข่าวสารในโลกจะทวีเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า ทุกๆ 10 ปี โรงเรียนจึงต้องใช้วิธีสอนที่หลากหลาย โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ใน

รูปแบบต่าง ๆ กัน (5) ให้ใช้กฎหลักของการศึกษาที่ว่า “ระบบที่เข้มงวดจะผลิตคนที่เข้มงวด” และ “ระบบที่ยืดหยุ่นจะผลิตคนที่รู้จักคิดยืดหยุ่น” (6) สังคม หรือชุมชนที่มั่นคง ร่ำรวยด้วยข้อมูลข่าวสาร ทำให้การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ในหลาย ๆ สถานที่ และ (7) การเรียนรู้แบบเจาะลึก (Deep Learning) มีความจำเป็นมากกว่าการเรียนรู้แบบผิวเผิน (Shallow Learning) หากจะเรียนอะไรต้องเรียนให้รู้จริง ให้รู้สึก ใรู้รอบ และการบรรจุเนื้อหาไว้ในหลักสูตรมากเกินไป จนผู้เรียนไม่รู้ว่าจะเรียนไปเพื่ออะไร (ศิริวรรณ ฉัตรมณีรุ่งเจริญ และวรางคณา ทองนพคุณ. 2557) สอดคล้องกับงานวิจัยของ บันเย็น เฟื่องกระจ่าง (2561 : 75-76) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศ คลองหลวง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 มี 4 ประการ คือ (1) ขาดการพัฒนาและฝึกอบรม เช่น หลักสูตร นวัตกรรมใหม่ และเทคโนโลยีใหม่ (2) ขาดแคลนงบประมาณในการสร้างสื่อ นวัตกรรมใหม่ ๆ (3) ครูสอนเนื้อหาแคในตำราเรียน ครูที่มีประสบการณ์สูงไม่ยอมช่วยเหลือครูที่เข้ามาใหม่และไม่เสนอแนะช่วยเหลือ และ (4) การประสานงานที่ไม่ค่อยตรงกัน

3. แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนมเขต 1 ทั้ง 8 ด้าน สรุปผลได้ดังนี้ (1) ด้านการเรียนรู้ร่วมกัน ครูควรพัฒนาตนเองโดยการเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ครูควรวิเคราะห์ความแตกต่างของผู้เรียนรายบุคคล (2) ด้านความเป็นผู้นำ สถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่นควรจัดกิจกรรมส่งเสริมภาวะความเป็นผู้นำของครู ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก (3) ด้านความเป็นพลเมือง ครูควรให้คำแนะนำช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด ครูควรให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่ออย่างปลอดภัยและมีความรับผิดชอบ (4) ด้านความร่วมมือ ครูควรใช้เทคนิคหรือวิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจอยากร่วมกิจกรรม ครูควรสร้างความเข้าใจที่ดีให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (5) ด้านการออกแบบการเรียนรู้ สถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่นควรจัดทางงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ให้เพียงพอต่อนักเรียน ครูควรออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียนทุกกลุ่ม (6) ด้านผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูควรเปิดใจรับการเปลี่ยนแปลงในการศึกษาความรู้เรื่องใหม่ ๆ ครูควรเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม (7) ด้านการคิดวิเคราะห์ ครูควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ แยกแยะ ครูควรใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาผู้เรียน และ (8) ด้านการใช้เทคโนโลยี สถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่นควรจัดหาอุปกรณ์ให้มีความพร้อมสำหรับการใช้งาน ครูควรศึกษา เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เมื่อบทบาทของครูที่เปลี่ยนจากการสอนไปสู่การเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษา จากถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้อำนวยความสะดวกและจากการที่เด็กเรียนรู้แบบผิวเผินไปสู่รู้จริง เปลี่ยนจากสอนวิชาไปสู่พัฒนาครบด้านเปลี่ยนจากรู้วิชาไปมีทักษะครูเปลี่ยนจากการเป็นผู้รู้เป็นผู้เรียนรู้และเปลี่ยนจากครูผู้รอบรู้วิชาเป็นผู้กำกับกับการเรียนรู้ของศิษย์ เป็นสิ่งสำคัญที่สุด จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การออกแบบการเรียนการสอนจึงต้องมีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (อนันต์ เกื่อนเนาว์ 2562 : 937) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิวิมล ม่วงกล้า (2562 :104) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางส่งเสริมความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย 4 ประการ คือ (1) จัดการอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถทางดิจิทัล และกฎหมายเทคโนโลยีดิจิทัลให้กับครูและบุคลากรนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน (2) การจัดตั้งกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ (3) การสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาความสามารถทางดิจิทัล และ (4) สร้างต้นแบบครูและบุคลากรทางการศึกษาในการนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรรัตน์ จินดา (2559 : 405-406) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ (1) ด้านงบประมาณวัสดุ ครุภัณฑ์ (2) ด้านโปรแกรมและสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน (Software) และ (3) ด้านบุคลากร (Peopleware)

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา สภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ควรจัดให้มีการนิเทศ ติดตาม การจัดการเรียนรู้ของครู รวมถึงสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองในด้านการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายในยุคดิจิทัล เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองโดยการเข้ารับการอบรมเพื่อ เพิ่มพูนความรู้ และใช้เทคนิคหรือวิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจอยากร่วมกิจกรรม รวมถึงให้คำแนะนำช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่เด็ก ครูควรสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา บัวดก. (2564). *สภาพการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษายุคดิจิทัลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3*. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. 15(3) : 234-251
- เกศกัญญา กตแก้ว. (2558). *สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนครพนม.
- นวรรตน์ รามสุต. (2564). *“ครูไทยกับ AI ในสนามการศึกษาเพื่อสร้างคนสู่ศตวรรษที่ 21”* ในพลังครูวิถีใหม่ ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล วันครู 16 มกราคม 2564. หน้า 79-82.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

- บันเย็น เพ็งกระจ่าง. (2561). *การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสาธิตสาสนวิเทศคลองหลวง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกริก.
- เรียงตะวัน สิริธิเชนทร์ และคณะ. (2563). *การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลตามแนวทางวิถีชีวิตใหม่ของครู กศน. สังกัดสำนักงาน กศน. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (รายงานผลการวิจัย)*. สำนักงาน กศน. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.
- วรลักษณ์ คำหว่าง. (2559). *แนวทางพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก*. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ ลำปาง. 6(1) : 129-138.
- วคิน ชูชาติ. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 จังหวัดสุพรรณบุรี*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริวรรณ ฉัตรมณีรุ่งเจริญและวรางคณา ทองนพคุณ. (2557). *ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ความท้าทายในอนาคต 21st Century Skills : The Challenges Ahead*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยภูเก็ต.
- ศศิวิมล ม่วงกล้า. (2562). *การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2564). *แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนในศตวรรษที่ 21*. ครูสภาวิทยากร. 2(1) : 1-15
- อนันต์ เกื้อเนาว์. (2562). *บทบาทของครูกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21*. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2. หน้า 937-943.
- อรอร ฤทธิ์กลาง. (2564). *“พลังครูวิถีใหม่ ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล” ในพลังครูวิถีใหม่ ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล* วันครู 16 มกราคม 2564. หน้า 38-39.
- สำนักงานมาตรฐานและพัฒนาการเรียนรู. (2564). *“พลังครูวิถีใหม่ ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล” ในพลังครูวิถีใหม่ ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล* วันครู 16 มกราคม 2564. หน้า 34.